

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Roberta Waltra a soudců JUDr. Josefa Rakovského a JUDr. Ludvíka Davida, CSc., ve věci žalobkyně B. K., zastoupené advokátem, žalované J. V., zastoupené advokátem, o určení nájemního práva, vedené Okresním soudem Brno-venkov pod sp. zn. 20 C 349/2004, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 7. 2006, č.j. 16 Co 442/2005-71, takto:

I. Dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 7. 2006, č.j. 16 Co 442/2005-71, se v rozsahu, v němž směřuje do výroku o nákladech řízení, odmítá.

II. Ve zbývající části se dovolání zamítá.

III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované k rukám jejího zástupce advokáta, na nákladech dovolacího řízení částku 10.300,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Krajský soud v Brně (odvolací soud) rozsudkem ze dne 19. 7. 2006, č.j. 16 Co 442/2005-71, změnil v odvoláním napadeném výroku rozsudek Okresního soudu Brno-venkov (soud prvního stupně) ze dne 27. 6. 2005, č.j. 20 C 349/2004-40 tak, že „se žaloba, kterou se a) žalobkyně B. K. domáhala určení, že jí vzniklo ke dni 12. 10. 1997 nájemní právo k hrobovému místu č. 28-29, I. řada, nacházejícímu se na veřejném pohřebišti v M. K., při ulici Kuřimská, na pozemku parc. č. 353 a parc. č. 1274, k. úz. a obec M. K. a toto nadále trvá, zamítá;“ současně rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, neztotožnil se však s jeho právními závěry. Uvedl, že prvostupňový soud vykládá pojmy „propůjčení“ a „užívání“ obsažené v dosavadních předpisech o pohřebnictví nadbytečně a tyto pojmy srovnává s institutem nájemní smlouvy vymezené ustanoveními § 663 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění po novele provedené zákonem č. 509/1991 Sb. (dále jen „obč. zák.“). Pomíjí však skutečnost, že transformace dosavadních užívacích práv upravených předchozím zněním občanského zákoníku je tímto zákonem ve znění citované novely výslovně řešena; naopak zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, ve znění pozdějších předpisů, žádné obdobné ustanovení o transformaci práva užívání hrobového místa na právo nájmu neobsahuje. Žalobkyni tak před účinností zákona č. 256/2001 Sb. vzniklo právo užívání hrobového místa, nikoliv nájemní vztah k hrobovému místu; takový vztah mohl být založen pouze nájemní smlouvou na základě ustanovení § 25 a násl. tohoto zákona. Odvolací soud taktéž nesdílí názor soudu prvního stupně o neplatnosti nájemní smlouvy uzavřené mezi správou pohřebiště a žalovanou pro rozpor se zákonem (§ 39 obč. zák.), neboť „zákon č. 256/2001 Sb. neváže platnost nájemní smlouvy na skutečnost, že bude uzavřena se všemi dosavadními uživateli hrobového místa, takže je tím dána možnost uzavřít smlouvu pouze s některým z nich s tím, že ostatní uživatelé, pokud byli opomenuti, měli možnost ve smyslu ustanovení § 29 odst. 4 citovaného zákona domáhat se ve lhůtě třiceti měsíců od účinnosti zákona splnění povinnosti provozovatele pohřebiště s nimi nájemní smlouvu uzavřít (v případě nesouhlasu ze strany provozovatele i soudní cestou).“

Pravomocný rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně v měnicím výroku ve věci samé a ve výroku o nákladech řízení mezi ní a žalovanou dovoláním, jehož přípustnost vyvozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), a jako dovolací důvod uvádí, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.) Dovolatelka zpochybňuje závěr odvolacího soudu, že ke dni 12.10.1997 (úmrť F. V. ml.) jí vzniklo „užívací právo k hrobovému místu“, a nikoli právo nájemní, neboť zákon č. 256/2001 Sb. neobsahuje ustanovení o transformaci takového práva na právo nájmu, a k jeho vzniku je tak zapotřebí uzavření nájemní smlouvy. Ve shodě se soudem prvního stupně zastává dovolatelka názor, že „nájemní právo vzniklo ke dni 12. 10. 1997 všem osobám blízkým, a to ze zákona, a že toto právo tedy stále trvá.“ Dále (opět shodně se soudem prvního stupně) dovozuje, že uzavřela-li obec nájemní smlouvu podle zákona č. 256/2001 Sb. pouze s jednou oprávněnou osobou, jedná se o neplatný právní úkon podle § 39 obč. zák., neboť pronajmatelem „nebylo respektováno ustanovení § 29 odst. 4 tohoto zákona (č. 256/2001 Sb.), a to povinnost předložit do dvou let ode dne jeho účinnosti dosavadním uživatelům hrobových míst návrh smlouvy o nájmu hrobového místa, pokud takovéto smlouvy nejsou uzavřeny písemně.“ Z uvedených důvodů dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud rozsudek v dovoláním napadených částech zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve svém vyjádření ztotožňuje s právními závěry odvolacího soudu. Uvádí, že právní vztah mezi správou pohřebiště a občanem byl podle právní úpravy účinné k 12. 10. 1997 (vyhláška č. 19/1988 Sb., o postupu při úmrtí a pohřebnictví) jednoznačně vztahem „propůjčení“, přičemž právo nájmu k hrobovému místu bylo upraveno až s účinností od 1. 1. 2002 zákonem č. 256/2001 Sb. Tento zákon neobsahuje žádné ustanovení o transformaci práva propůjčení na právo nájmu a pro vznik nájemního vztahu naopak předpokládá uzavření nájemní smlouvy mezi provozovatelem pohřebiště a nájemcem, z čehož podle žalované vyplývá, „že žalobkyním nemohl dne 12. 10. 1997 vzniknout nájemní vztah k hrobovému místu.“ Proto navrhuje, aby dovolací soud dovolání zamítl.

Nejvyšší soud posoudil dovolání podle § 240 odst. 1, § 241 a § 241a odst. 1 o.s.ř. a shledal, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou, včas, obsahuje stanovené náležitosti, dovolatelka je zastoupena advokátem a jím bylo dovolání též sepsáno.

V posuzovaném případě je dovolání proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. přípustné.

Podle § 242 odst. 1 a 3 věty první o.s.ř. je dovolací soud vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich obsahovým vymezením. K vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. (tzv. zmatečnostní vady), popř. k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, je dovolací soud, je-li dovolání přípustné, povinen přihlídnout, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 věta druhá o.s.ř.). Uvedené vady nejsou dovoláním namítány a nepodávají se ani z obsahu spisu. Nejvyšší soud tak přezkoumal napadené rozhodnutí z hlediska dovolatelkou uplatněného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.).

Obecně je právní posouzení nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, která na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu byť správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V projednávané věci dovolatelka zpochybnila právní závěry odvolacího soudu (na nichž napadené rozhodnutí spočívá), že právo, které počínaje dnem 12. 10. 1997 svědčilo žalované i žalobkyni k předmětnému hrobovému místu, bylo svou povahou právem užívání (resp. „propůjčení“) hrobového místa a nikoli právem nájmu, a že nájemní smlouva uzavřená mezi provozovatelem pohřebiště a žalovanou není neplatná pro rozpor se zákonem, neboť zákon č. 256/2001 Sb. nepodmiňuje její platnost tím, zda byl její návrh předložen všem dosavadním uživatelům hrobového místa.

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinností dnem 1. 1. 2002, nahradil dosavadní právní úpravu začleněnou do části druhé vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 19/1988 Sb., o postupu při úmrtí a pohřebnictví. Ustanovení § 25 citovaného zákona předpokládá pro vznik nájemního vztahu uzavření smlouvy o nájmu hrobového místa mezi provozovatelem pohřebiště jako pronajímatelem a nájemcem. Z důvodové zprávy k tomuto ustanovení vyplývá vůle zákonodárce nahradit dosavadní administrativně-právní vztah „propůjčení místa na veřejném pohřebišti“ kvalitativně odlišným vztahem nájemním, jehož podstatným rysem je rovné postavení mezi provozovatelem pohřebiště (pronajímatelem) a nájemcem. Z výše uvedeného, jakož i ze skutečnosti, že zákon č. 256/2001 Sb. neobsahuje žádné ustanovení o transformaci práva užívání (propůjčení) hrobového místa na právo nájmu, je zřejmé, že nájemní vztah k hrobovému místu mohl vzniknout nejdříve dnem účinnosti tohoto zákona výlučně na základě řádně uzavřené nájemní smlouvy. Dovolací soud proto považuje za správný závěr odvolacího soudu, že dnem 12. 10. 1997 přešlo současně na žalovanou i žalobkyni právo užívání hrobového místa, které bylo (ve vztahu k žalované) nahrazeno dnem uzavření nájemní smlouvy dle § 25 zákona č. 256/2001 Sb. právem nájemním; ve vztahu k žalobkyni zaniklo právo užívání dnem 1. 7. 2004 (tj. poté, co s ní v zákonem stanovené třicetiměsíční lhůtě nebyla uzavřena nájemní smlouva).

Námítku dovolatelky týkající se neplatnosti nájemní smlouvy pro rozpor s ustanovením § 29 odst. 4 zákona č. 256/2001 Sb. nepovažuje dovolací soud za důvodnou, neboť, jak odvolací soud správně uvedl, citovaný zákon nepodmiňuje platnost nově uzavřené nájemní smlouvy splněním povinnosti provozovatele pohřebiště předložit všem dosavadním uživatelům návrh takové smlouvy (a ani nestanoví její neplatnost v případě, že tak neučiní); za této situace se dovolatelka mohla ve stanovené třicetiměsíční lhůtě domáhat splnění povinnosti provozovatele pohřebiště s ní nájemní smlouvu uzavřít.

Se zřetelem k výše uvedenému lze uzavřít, že dovolatelce se nepodařilo prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahové konkretizace úspěšně zpochybnit správnost napadeného rozsudku odvolacího soudu ve věci samé. Za tohoto stavu dovolací soud dovolání podle § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. v této části zamítl.